

Fågelviksgymnasiet
Gymnasiegatan 29,
543 32 TIBRO

2010-10-29
1 (6)
Dnr: 40-2010:30

Tibro kommun
Centrumgatan 17
543 80 TIBRO

Kvalitetsgranskning av Fågelviksgymnasiet i Tibro kommun

Skolinspektionens beslut

Skolinspektionen har granskat undervisningen i samhällskunskap på tre av skolans yrkesförberedande program. Skolinspektionen bedömer att undervisningen i Samhällskunskap A på Byggprogrammet, Fordonsprogrammet och Industriprogrammet utgår från ämnets mål att sträva mot och programmålen för respektive program. Skolinspektionen bedömer också att undervisningen anpassas efter varje elevs förutsättningar, erfarenheter, behov och tänkande samt att skolan arbetar för att säkerställa en likvärdig bedömning.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att undervisningen i samhällskunskap på de granskade programmen är ändamålsenlig och ger eleverna möjlighet att nå målen. Kvalitetsgranskningen avslutas därmed.

Skolinspektionens granskning av undervisningen i samhällskunskap i Fågelviksgymnasiet i Tibro kommun

Bakgrund

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av undervisningen i samhällskunskap på yrkesförberedande program under perioden 1 april 2010 till 29 oktober 2010.

Skolinspektionen ska granska ett antal gymnasieskolors yrkesförberedande program avseende undervisningen i kärnämnet samhällskunskap. Detta är angeläget eftersom elever på yrkesförberedande program generellt sett har lägre måluppfyllelse än elever på studieförberedande program i ämnet. Granskningen kommer att inriktas på skolors förmåga att anpassa undervisningen så att alla elever får förutsättningar att nå maximala resultat och minst godkänt. Syftet är att måluppfyllelsen i samhällskunskap på yrkesförberedande program ska öka.

Kvalitetsgranskningens huvudfrågeställning är **om undervisningen i samhällskunskap på yrkesförberedande program är ändamålsenlig och ger eleverna möjlighet att nå målen**. Med ändamålsenlig undervisning avses här en undervisning som utgår från målen att sträva mot för ämnet samhällskunskap och programmålen. För att vara ändamålsenlig måste undervisningen anpassas efter varje elevs förutsättningar, erfarenheter, behov och tänkande. En ändamålsenlig undervisning ställer även krav på skolornas arbete för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betygsättning. Därför kommer kvalitetsgranskningen även att beröra detta område. I bilaga till detta beslut återfinns en lista över samtliga bedömningspunkter som omfattas av granskningen. Övergripande information om och projektplan för kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens webbplats (<http://www.skolinspektionen.se/Kvalitetsgranskning/>).

I granskningen ingår 40 gymnasieskolor. Varje skola får efter granskningen ett beslut. Dessutom kommer Skolinspektionen redovisa övergripande iakttagelser och slutsatser i en kvalitetsgranskningsrapport i slutet av året. Denna övergripande rapport kommer att publiceras på Skolinspektionens webbplats samt skickas till samtliga skolor som ingått i granskningen.

Fågelviksgymnasiet i Tibro kommun ingår i granskningen och resultatet redovisas i detta beslut. Skolan besöktes den 22, 23 och 30 september 2010. I skolan granskades Byggprogrammet (BP), Fordonsprogrammet (FP) och Industriprogrammet (IP). Beslutsunderlaget utgörs av dokument från skolan samt av den information som samlats in genom intervjuer med elever, lärare och rektorerna samt genom observationer av lektioner i Samhällskunskap A på aktuella program. Ansvariga för kvalitetsgranskningen i Fågelviksgymnasiet är undervisningsrådet Erik Bergeå och utredaren Daniel Talje.

Beskrivning av skolan

Fågelviksgymnasiet startade sin verksamhet i slutet på 1970-talet. Verksamheten ligger i utkanten av centrala Tibro invid sportfält och olika sporthallar. På Fågelviksgymnasiet

studerar drygt 600 elever på något av skolans tio nationella program, ett specialutformat program (SMHV), individuella program (IV) och gymnasiesärskola. Skolan har cirka 110 anställda. En stor del av skolans elever kommer från andra kommuner än Tibro. I skolan finns även kommunens stadsbibliotek. Skolans ledning består av tre rektorer. Dessa har delat in skolan i olika ansvarsområden vilket bland annat innebär att Bygg-, Fordons- och Industriprogrammet ligger inom olika rektorers ansvarsområden. En av rektorerna har dessutom ett pedagogiskt ledaransvar för ämnet Samhällskunskap A. Därigenom är samtliga rektorer involverade i denna granskning.

Eleverna på Byggprogrammet läser Samhällskunskap A i årskurs 3. Eleverna på Fordons- och Industriprogrammet läser kursen i årskurs 2. Eleverna har två till tre lektioner i veckan beroende på APU-perioden. Lektionerna är mellan 60 och 90 minuter långa.

Av organisatoriska skäl krävs viss samläsning. Detta innebär att eleverna på Industriprogrammet (årskurs 2), specialutformat program (årskurs 2) samt Fordonsprogrammet inriktning transport (årskurs 2) läser kursen tillsammans.

Motivering till beslutet

Utgår undervisningen från ämnets mål att sträva mot

I Skolverkets föreskrifter om kursplaner och betygskriterier för kurser i ämnet samhällskunskap i gymnasieskolan finns mål att sträva mot för ämnet. I ämnet samhällskunskap ska skolan i sin undervisning bland annat sträva efter att eleven omfattar och praktiserar demokratis värdegrund och förstår hur olika perspektiv och ideologier ger olika sätt att uppfatta samhället. Eleverna ska också ges möjlighet att utveckla sin förmåga att formulera frågor, argumentera och uttrycka ståndpunkter samt att aktivt delta i samhällslivet och påverka samhällsutvecklingen. Vidare ska undervisningen ge eleverna möjlighet att utveckla sin förmåga att använda olika metoder vid arbetet med samhällsfrågor och att övas i ett alltmer vetenskapligt förhållningssätt.

Av Skolverkets programhäften för de granskade programmen framgår att mål att sträva mot är utformade så att de ska visa vilka kunskaper som skolan ska sträva efter att alla elever utvecklar. Dessa mål sätter inte någon gräns för elevernas utveckling. Målen att sträva mot ska vara utgångspunkt för lärarnas planering tillsammans med eleverna.

Beskrivning och bedömning av situationen på skolan

Utifrån genomförda lektionsbesök och intervjuer har framkommit att undervisningen vid Fågelviksgymnasiet utgår från samhällskunskapsämnets mål att sträva mot.

Lärarna uppger att de tar hänsyn till mål att sträva mot vid planeringen av kursens innehåll. Enligt eleverna presenterar läraren de nationella målen i samband med kursstart. Skolinspektionen såg exempel på hur lärare och elever behandlade frågor om demokrati i undervisningen och hur eleverna gavs möjlighet att reflektera utifrån olika perspektiv. Eleverna gavs även möjlighet att argumentera och uttrycka ståndpunkter kring olika politiska ideologier och ta ställning till olika för- och nackdelar med dessa.

De kursplaneringar och provuppgifter som Skolinspektionen har tagit del av bekräftar bilden av att undervisningen i samhällskunskap utgår från ämnets mål att sträva mot.

Både lärare, rektorer och observationer visar att det finns varierade undervisningsformer. Exempel på sådan är narrativ undervisning, brainstorming och mind maps, värderingsövningar, rollspel, fallstudier, eget arbete, diskussionsövningar, problembaserat lärande, tävlingar och gruppövningar.

Utgår undervisningen från programmålen

Av förordningen om särskilda program mål för gymnasieskolans nationella program anges de särskilda program mål som gäller utöver de gemensamma kunskapsmål som anges i läroplanen.

Enligt Skolverkets programhäften för de granskade programmen signalerar program målet att det finns en särskild tanke med programmet och att denna grundläggande tanke ska märkas i programmets samtliga kurser. Eleverna ska uppfatta sin utbildning som en helhet. För att programmet ska fungera som en helhet behöver lärarna samarbeta över ämnesgränserna. Kärnämnen och karaktärsämnen ska sträva åt samma håll. Det gäller att tänka programinriktat snarare än ämnesinriktat, för att få undervisningen att kännas mer meningsfull för eleven. Det är viktigt att kärnämnesläraren varierar sina kurser med målet för varje enskilt program för ögonen. Viktigt är att skolan ger de organisatoriska förutsättningarna för olika slag av samverkan mellan kärnämnes- och karaktärsämneslärare.

Beskrivning och bedömning av situationen på skolan

Utifrån genomförda lektionsbesök och intervjuer har framkommit att undervisningen vid Fågelviksgymnasiet tar sin utgångspunkt från programmålen.

Inom både Bygg-, Fordons- och Industriprogrammet finns en samverkan inom respektive programarbetslag för att bland annat diskutera programutveckling. Därutöver finns ämnesgrupper och andra arbetsgrupper som också behandlar frågor som har med programmålen att göra.

Enligt rektorerna är det viktigt att låta karaktärsämnen bidra med innehåll till undervisningen i kärnämnen. Lärarna uppger i intervjun att de försöker synliggöra programmålen i undervisningen. Detta bekräftas även av eleverna inom de granskade programmen. Som exempel på detta nämns olika teman och projekt. I ett projekt inom Byggprogrammet fick eleverna bygga ett hus. De byggtekniska delarna ansvarade karaktärsämneslärarna för och samhällskunskapsläraren ansvarade för frågor som bygglov, ekonomiska kalkylerna, etc.

Ytterligare ett exempel är hur lärare inom Fordonsprogrammet diskuterade bilens miljöpåverkan med sina elever i samband med FN:s klimatmöte i Köpenhamn.

Samhällskunskapslärarna är inte involverade i kursen Fordon och samhälle. Däremot samtalar de ofta med karaktärsämneslärarna. Men lärarna hade gärna samarbetet ännu mer med karaktärsämneslärarna. Tiden hindrar ytterligare samarbete.

Utgår undervisningen från varje elevs förutsättningar, erfarenheter, behov och tänkande

Enligt läroplanen ska undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Varje elev ska få stimulans att växa med uppgifterna och möjlighet att utvecklas efter sina förutsättningar. Skolan ska stärka elevernas tro på sig själva och ge dem framtidstro. Undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och utveckla elevernas förmåga och vilja att ta personligt ansvar och aktivt delta i samhällslivet. Elevernas möjligheter att utöva inflytande på undervisningen och att ta ansvar för sina studieresultat förutsätter att skolan klargör utbildningens mål, innehåll och arbetsformer, liksom vilka rättigheter och skyldigheter eleverna har. Lärarna måste därför fortlöpande informera varje elev om hennes eller hans utvecklingsbehov och framgångar i studier-na.

Av Skolverkets författningskommentarer för likvärdig bedömning och betygssättning framkommer att grunderna för betygssättningen ska redovisas för eleverna och vara förenliga med målen i kursplanen och betygskriterierna för kursen. Betygssystemet förutsätter att läraren grundar sin bedömning på varierade bedömningsformer, både muntliga och skriftliga bevis på kunskap och vid flera bedömningstillfällen.

Gymnasieförordningen anger att rektorn ansvarar för att genomföra en utredning om det finns signaler om att en elev kan vara i behov av särskilda stödåtgärder. Om utredningen visar att eleven är i behov av stödåtgärder för att kunna nå målen ska ett sådant stöd ges. Rektorn ska då se till att det upprättas åtgärdsprogram.

Beskrivning och bedömning av situationen på skolan

Utifrån genomförda lektionsbesök och intervjuer har inget annat framkommit än att undervisningen vid Fågelviksgymnasiet anpassas efter varje elevs förutsättningar, erfarenheter, behov och tänkande.

Lärare och elever berättar att lärarna har god kännedom om elevernas olika sätt att lära. Lärarna har även efterfrågat elevernas ambitioner avseende studierna. Utifrån denna vetskap anpassar läraren undervisningen. Som tidigare nämnts varierar undervisningsmetoder kontinuerligt.

I början av kursen är lärarna noggranna med att presentera kursens mål och betygskriterier för eleverna. Vid lektionsbesöken iakttas genomgående ett öppet diskussionsklimat där lärarna stimulerar eleverna att föra fram sin mening. Skolinspektionen bedömer även att eleverna har möjlighet till att ta ansvar för och utöva ett inflytande över sin undervisning. Detta kommer främst till uttryck genom att de kan påverka undervisningsmetoder och prov- och redovisningssätt. De vanligaste examinationssätten är skriftliga prov, inlämningsarbeten, muntliga prov, individanpassade uppgifter samt mindre tester i ämnet. Om det är något arbetssätt eller någon redovisningsform som

inte fungerar för enskilda elever får de möjlighet att arbeta på ett annat sätt för att nå målen.

Eleverna berättar att lärarna ger besked om hur de ligger till i förhållande målen. De elever som behöver stöd på grund av olika svårigheter med att nå målen ges stöd. Detta kan ske via stöd- och specialorganisationen eller via undervisande lärare. Enligt skolans rektorer försöker man alltid att arbeta utifrån individens behov. För elever i behov av särskilt stöd upprättas alltid åtgärdsprogram enligt en gemensam modell. Den sammantagna bilden är att eleverna får det stöd de har rätt till.

Arbetar skolan för att säkerställa en likvärdig bedömning av elevernas förmågor och kunskaper

I Skolverkets allmänna råd om det lokala arbetet med tillämpningen av nationella mål och betygskriterier framhålls vikten av att det förs diskussioner om de lokala tolkningarna av kursplaner och betygskriterier mellan lärare i olika program, årskurser och skolor, både för att inspirera och lära av varandra och för att skapa likvärdiga förutsättningar för undervisningen och bedömningen av elever i skolan och i olika skolor. Rektor ansvarar för att sådana diskussioner kommer till stånd.

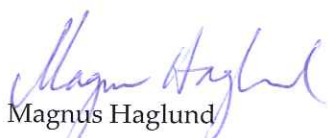
Beskrivning och bedömning av situationen på skolan

Utifrån genomförda intervjuer och observationer har inget annat framkommit än att Fågelviksgymnasiet har rutiner och genomför insatser för att säkerställa att bedömning och betygsättning i kursen Samhällskunskap A är likvärdig.

Sedan två år tillbaka har skolan ett särskilt fokus på frågor gällande betyg och bedömning. Skolans personal har arbetat med detta på studiedagar. Bland annat har detta skett genom ett samverkansprojekt inom Gymnasium Skaraborg. En av skolans prioriterade arbetsuppgifter är att fortsätta det arbete som startat avseende samverkan i prov- och bedömningssituationer. Därutöver finns en stående punkt om betyg och bedömning på ämneslagsträffarna.

I ärendets slutliga handläggning har undervisningsråd Daniel Talje och undervisningsråden Christina Aro Östgren och Eleonor Duvander deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Magnus Haglund
Enhetschef

Erik Bergeå
Undervisningsråd

Bilaga: Bedömningspunkter